

§ 149

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksesta 2018

HEL 2018-004974 T 00 03 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee, että yleisen, tehostetun ja erityisen tuen resurssit tulee varmistaa budjetin laatimisen yhteydessä nykyistä paremmin. Tehostetun tuen oppilaiden määrän tulisi vaikuttaa koulun saamiin määrärahoihin ja opettajille tulee tarjota mahdollisuuksia saada uusia työkaluja ja osaamista erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden kohtaamiseen. Lisäksi tulee varmistaa riittävät resurssit siihen, että koulupsykologille pääsee aina lakisääteisessä määrääjässä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

6.1. Ulkomaisten investointien, yritysten ja osaajien houkuttelu

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee seurata englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntää, jotta aloituspaikkoja voidaan tarvittaessa lisätä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan seuraa englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntää. Seurantaa, englanninkielistä varhaiskasvatusta sekä opetuksen saavutettavuutta kehitetään edelleen.

Varhaiskasvatuksen osalta laajamittaista englanninkielistä toimintaa ei vielä ole ja sitä kehitetään esiopetuksesta saatujen kokemusten perusteella. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osalta kunnallisen varhaiskasvatuksen järjestäminen eri kielillä on vielä alussa.

Esiopetuksessa seurataan vuosittain hakijatilastoja laajamittaiseen kaksikieliseen suomi-englanti esiopetukseen hakijoista. Seurannan mukaan kaikki hakijat ovat saaneet paikan ryhmissä. Yksityisten palveluntuottajien hakijatilastot eivät ole toimialan saatavilla.

Perusopetuksessa 1. ja 7. luokkien hakijatilastoja seurataan vuosittain. Muille vuosiluokille hakevista tai kesken vuotta koulupaikkaa etsivistä ei ole tällä hetkellä kattavaa tietoa, sillä kyselyt paikoista ohjautuvat suoraan opetusta tarjoaville kouluille. Näiden tilastointiin etsitään ratkaisua.

Jotta tilastoinnissa pystyttäisiin huomioimaan kaikki englanninkielisiä palveluita tarvitsevat hakijat, tulisi hakeutuminen keskittää yhden toimijan koordinoitavaksi. Englanninkielisiä kasvatus- ja opetuspalveluita

tuottaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lisäksi useat yksityiset palveluntuottajat ja koulut.

Ensimmäisen luokalle englanninkieliseen opetukseen pyrkii vuosittain keskimäärin 100 lasta ja kaksikieliseen suomi-englanti opetukseen pyrkii vuosittain keskimäärin 200 lasta. Kaikki hakijat eivät saa paikkaa. Syitä tähän ovat:

- hakija ei ole suorittanut soveltuvuuskoetta hyväksytysti
- hakija ei asu Helsingissä
- hakija on suorittanut soveltuvuuskokeen hyväksytysti, mutta luokan enimmäisoppilasmäärä on täyttynyt hakijoista, joiden soveltuvuuskokeessa saama pistemäärä on korkeampi kuin hakijan.

Lukuvuodelle 2019-2020 ensimmäisen luokan aloituspaikkoja englanninkielisessä opetuksessa on 50 ja kaksikielisessä suomi-englanti – opetuksessa 100. Paikkamäärää laajennetaan siten, että lukuvuonna 2020-2021 aloittaville aloituspaikkoja on 100 englanninkielisessä opetuksessa ja kaksikielisessä suomi-englanti opetuksessa 100.

Kesken lukuvuotta Suomeen muuttavien hakijoiden osalta paikan saaminen riippuu siitä, onko 1. luokalta alkaneilla luokilla tilaa. Tämän osalta kehitetään oppilaaksiottoa siten, että luokille jäisi tilaa myös myöhemmin Suomeen muuttaneille. Tämä edellyttää oppilaaksiottokäytäntöiden uudelleen määrittelyä.

Lukiokoulutuksessa seurataan vuosittain hakijatilastoja, joista nähdään paljonko opiskelijoita jää IB-koulutuksen ulkopuolelle. IB-lukion aloituspaikkamäärä on kaksinkertaistettu. Helsingin kaupungilla on valmius aloittaa englanninkielinen lukiokoulutus. Koulutusta ei ole aloitettu, koska valtakunnallinen lainsäädäntöprosessi englanninkielisen ylioppilastutkinnon osalta on kesken.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto on hakenut järjestämislupaa englanninkieliselle koulutukselle. 1.1.2019 alkaen englanninkielisen koulutuksen järjestämislupa myönnettiin matkailualan perustutkintoon, media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoon sekä ravintola- ja cateringalan perustutkintoon.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on käynnistetty englanninkielinen matkailualan perustutkinkoulutus. Koulutus on jatkuvassa haussa, mikä mahdollistaa joustavan koulutuksessa aloittamisen. Koulutustarvetta ja hakijoiden määrää seurataan osana normaalia hakeutumisvaiheen raportointia.

7.1. Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa, että erityisopettajien määrä vastaa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvavaa määrää, esimerkiksi tukemalla opettajien jatko- tai täydennyskouluttautumista erityisopettajiksi.

Lukuvuonna 2018-2019 suomenkielisessä perusopetuksessa toimii 328 erityisluokanopettajaa ja 232 erityisopettajaa. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa toimii 18 erityisluokanopettajaa ja 22 erityisopettajaa. Kaupunginhallitukselle on esitetty perustettavaksi suomenkieliseen perusopetukseen 20 uutta erityisluokanopettajan virkaa ja 20 erityisopettajan virkaa. Ruotsinkieliseen perusopetukseen on esitetty perustettavaksi 2 uutta erityisopettajan virkaa.

Toimiala esittää tarpeen mukaan perustettavaksi uusia erityisluokanopettajan ja erityisopettajan virkoja. Opettajistotilanteen vakiinnuttamiseksi opettajia palkataan ensi sijassa virkoihin tuntiopettajuuksien sijaan.

Toimiala on tukenut palveluksessa olevien opettajien pätevyitymistä erityisluokanopettajaksi maksamalla enintään neljän kuukauden ajalta täydet palkkaedut. Tämä on helpottanut kelpoisten erityisluokanopettajien saatavuutta, mutta heistä on edelleen pulaa. Toimiala tulee tehostamaan kouluttautumismahdollisuuksista tiedottamista seuraavien erityisopettajaopintojen hakuvaiheessa. Erityisopettajien kelpoisuus- ja saatavuustilanne on parempi kuin erityisluokanopettajien.

Erityisopetuksen tehtäviä on markkinoitu oppilaitoksissa ja kaupungin peruskouluihin on palkattu erityisopettajaopiskelijoita suorittamaan korkeakouluharjoittelua.

Kelpoisten opettajien saatavuuden edistämiseksi erityisluokanopettajien ja erityisopettajien tehtäväkohtaisia palkkoja on korotettu paikallisella järjestelyerällä.

Ruotsinkielisen perusopetuksen erityisenä haasteena on pula pätevistä luokanopettajista. Laaja opettajien jatko- ja täydennyskoulutus voisi aiheuttaa rekrytointipulaa luokanopettajissa. Ensisijaisena ratkaisuna ruotsinkielisten opettajien ja erityisopettajien saatavuuteen on Helsingissä tapahtuvan ruotsinkielisen opettajankoulutuksen kehittäminen ja laajentaminen. Toimiala tekee tiiviistä yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa ja vie aktiivisesti ajantasaista tietoa ruotsinkielisen opetushenkilöstön saatavuudesta opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Koko henkilöstön erityisopetuksen osaamista on lisätty monipuolisella täydennyskoulutuksella, jota tullaan myös jatkossa järjestämään. Lisäksi erilaisten kehittämishankkeiden kautta on lisätty henkilöstön osaamista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää, miten positiivisen diskriminaation määrärahojen jaossa voidaan ottaa huomioon oppilaiden tarvitsema tehostettu ja erityinen tuki.

Perusopetuksen rahoitusjärjestelmän mukaan yleisopetuksen oppilaat tuovat oppilaskohtaisen hinnan koululle. Erityisoppilaat (integraatiossa olevat ja luokkamuotoiset oppilaat) tuovat oppialaskohtaisen hinnan lisäksi kouluihin lisää (n. 3000 euroa/oppilas) määrärahaa. Tämä koskee kaikkia kouluja.

Positiivisen diskriminaation/ myönteisen erityiskohtelun määrärahaa jaetaan neljän indikaattorin mukaan, jotka ovat:

- ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien aikuisten prosenttiosuus,
- keskimääräinen vuositulo asukasta kohden,
- vieraskielisten oppilaiden prosenttiosuus ja
- koulun oppilastase oppilaaksiottoalueella.

Koska erityisoppilaat huomioidaan jo koulujen perusrahoituksessa, ei heitä ole huomioitu positiivisen diskriminaation/ myönteisen erityiskohtelun määrärahassa.

Opetuslautakunta päätti 16.5.2017 peruskoulujen rahoitusperiaatteiden uudistamisesta. Samalla päätettiin, että rahoitusperiaatteiden toimivuus arvioidaan ja mahdolliset tarkistustarpeet tuodaan lautakunnan päätettäväksi vuoden 2019 lopulla. Tämän yhteydessä päivitetään positiivisen diskriminaation / myönteisen erityiskohtelun määrärahojen jakamisen kriteerit sekä selvitetään miten tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden määrä voitaisiin ottaa huomioon kriteereissä.

7.2 Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.

Opetuslautakunta päätti 1.3.2016 lukioiden positiivisen diskriminaation määrärahasta. Jakoperusteena on lukioiden maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden suhteellinen määrä sekä peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo. Positiivisen diskriminaation / myönteisen erityiskohtelun määrärahaa on myönnetty kolmelle lukiolle.

Lisäksi suomenkieliseen lukiokoulutukseen on lisätty viisi uutta opinto-ohjaajaa syksystä 2019 alkaen. Virat on kohdennettu eniten tukitoimia ja opiskelun ohjausta tarvitseviin lukioihin.

Opiskelun tukea vahvistaa myös erityisopettajaresurssin lisäys. Jokaisessa lukiossa tulee olemaan oma erityisopettaja syksystä 2019 alkaen. Aikaisemmin yksi erityisopettaja saattoi vastata useamman lukion erityisopetuksesta.

8.1. Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä oppilas- ja opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan vuonna 2014. Tämän yhteydessä koulun psykologipalvelut vähenivät jonkin verran perusopetuksessa, mutta niitä lisättiin huomattavasti toisella asteella.

Vuoden 2018 alussa perusopetukseen palkattiin viisi uutta koulupsykologia positiivisen diskriminaation/ myönteisen erityiskohtelun määrärahoilla. Lisäksi vuoden 2019 alussa palkattiin neljä esiopetuksen koulupsykologia. Nykyisen psykologimitoituksen avulla pystytään hoitamaan psykologipalvelut tyydyttävän hyvin siinä laajuudessa, mitä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määritellään. Alueelliset erot psykologipalvelujen tarpeessa ovat kuitenkin suuria perusopetuksessa ja toisella asteella.

Psykologipalvelut kouluissa ja oppilaitoksissa ovat oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen palveluja oppimisen ja opiskelun tukemiseksi. Psykologien tulisi lain mukaan olla keskeisesti mukana ennalta ehkäisevässä työssä koko koulun hyödyksi. Psykologipalveluihin kohdistuu paineita aiempaa hoidollisempaan lähestymistapaan esimerkiksi erikoissairaanhoidon taholta. Tämä muuttaisi toimenkuvaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain hengen vastaiseksi.

Mielenterveyspalvelujen toimivuus on pirstaleinen kokonaisuus, jonka saaminen paremmin toimivaksi edellyttää uudenlaisia yhteistyörakenteita. Tähän vastaa myös osaltaan Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden johtamis rakenne, jonka Hyvinvointisuunnitelman yhtenä keskeisenä teemana on mielenterveyspalvelujen kehittäminen.

8.4 Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa järjestää potentiaalisille tuottajille tarvittaessa mahdollisuus tulla palveluun etukäteen siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on ruoka-, siivous- ja käyttäjäpalveluita kilpailuttaessa velvoittanut tarjouskilpailusta kiinnostuneita pal-

07.05.2019

veluntuottajia tutustumaan kohteisiin ennen tarjouksensa jättämistä. Tutustumisella on haluttu varmistaa, että palveluntuottajat tietävät, mitä kohteesta ovat tekemässä tarjousta ja miten kohteen erityispiirteet vaikuttavat tarjottavan palvelun sisältöön.

Vuoden 2018 tarjouspyynnössä asia ohjeistettiin seuraavasti:

”Kilpailutettavat kohteet esitellään palveluntarjoajille ajalla 4.6. - 15.6. 2018 oheisen aikataulun mukaisesti. Tarjouksen jättäminen edellyttää kohteisiin tutustumista.”

Lisäksi tiedotettiin, että:

- tarjoajan edustajan tulee olla paikalla tutustumiskierroksen aloitusajankohtana ja osallistua kohde-esittelyyn sen keston ajan
- tarjouksen jättäminen edellyttää kohteeseen tutustumista
- kohteen esittelyyn osallistuvien tulee kirjata tietonsa osallistujaluetteloon
- kiinteistöjen pohjakuvat jaetaan esittelyssä ja palveluntuottajia pyydettiin huolehtimaan pohjakuviin tehtävistä tarkennuksista.

Käsittely

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys ensimmäiseksi kolmeksi virkkeeksi:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee, että yleisen, tehostetun ja erityisen tuen resurssit tulee varmistaa budjetin laatimisen yhteydessä nykyistä paremmin. Tehostetun tuen oppilaiden määrän tulisi vaikuttaa koulun saamiin määrärahoihin ja opettajille tulee tarjota mahdollisuuksia saada uusia työkaluja ja osaamista erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden kohtaamiseen. Lisäksi tulee varmistaa riittävät resurssit siihen, että koulupsykologille pääsee aina lakisääteisessä määrääjassa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Petra Malinin vastaehdotuksen.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Anna Lyra-Katz, erityissuunnittelija, puhelin: 310 86706
anna.lyra-katz(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2018
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

6.1. Ulkomaisten investointien, yritysten ja osajien houkuttelu

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee seurata englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntää, jotta aloituspaikkoja voidaan tarvittaessa lisätä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan seuraa englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntää. Seurantaa, englanninkielistä varhaiskasvatusta sekä opetuksen saavutettavuutta kehitetään edelleen.

Varhaiskasvatuksen osalta laajamittaista englanninkielistä toimintaa ei vielä ole ja sitä kehitetään esiopetuksesta saatujen kokemusten perusteella. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osalta kunnallisen varhaiskasvatuksen järjestäminen eri kielillä on vielä alussa.

Esiopetuksessa seurataan vuosittain hakijatilastoja laajamittaiseen kaksikieliseen suomi-englanti esiopetukseen hakijoista. Seurannan mukaan kaikki hakijat ovat saaneet paikan ryhmissä. Yksityisten palveluntuottajien hakijatilastot eivät ole toimialan saatavilla.

Perusopetuksessa 1. ja 7. luokkien hakijatilastoja seurataan vuosittain. Muille vuosiluokille hakevista tai kesken vuotta koulupaikkaa etsivistä ei ole tällä hetkellä kattavaa tietoa, sillä kyselyt paikoista ohjautuvat suoraan opetusta tarjoaville kouluille. Näiden tilastointiin etsitään ratkaisua.

Jotta tilastoinnissa pystyttäisiin huomioimaan kaikki englanninkielisiä palveluita tarvitsevat hakijat, tulisi hakeutuminen keskittää yhden toimijan koordinoitavaksi. Englanninkielisiä kasvatus- ja opetuspalveluita tuottaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lisäksi useat yksityiset palveluntuottajat ja koulut.

Ensimmäisen luokalle englanninkieliseen opetukseen pyrkii vuosittain keskimäärin 100 lasta ja kaksikieliseen suomi-englanti opetukseen pyrkii vuosittain keskimäärin 200 lasta. Kaikki hakijat eivät saa paikkaa. Syitä tähän ovat:

- hakija ei ole suorittanut soveltuvuuskoetta hyväksytysti
- hakija ei asu Helsingissä

- hakija on suorittanut soveltuvuuskokeen hyväksytysti, mutta luokan enimmäisoppilasmäärä on täyttynyt hakijoista, joiden soveltuvuuskokeessa saama pistemäärä on korkeampi kuin hakijan.

Lukuvuodelle 2019-2020 ensimmäisen luokan aloituspaikkoja englanninkielisessä opetuksessa on 50 ja kaksikielisessä suomi-englanti – opetuksessa 100. Paikkamäärää laajennetaan siten, että lukuvuonna 2020-2021 aloittaville aloituspaikkoja on 100 englanninkielisessä opetuksessa ja kaksikielisessä suomi-englanti opetuksessa 100.

Kesken lukuvuotta Suomeen muuttavien hakijoiden osalta paikan saaminen riippuu siitä, onko 1. luokalta alkaneilla luokilla tilaa. Tämän osalta kehitetään oppilaaksiottoa siten, että luokille jäisi tilaa myös myöhemmin Suomeen muuttaneille. Tämä edellyttää oppilaaksiottokäytäntöjen uudelleen määrittelyä.

Lukiokoulutuksessa seurataan vuosittain hakijatilastoja, joista nähdään paljonko opiskelijoita jää IB-koulutuksen ulkopuolelle. IB-lukion aloituspaikkamäärä on kaksinkertaistettu. Helsingin kaupungilla on valmius aloittaa englanninkielinen lukiokoulutus. Koulutusta ei ole aloitettu, koska valtakunnallinen lainsäädäntöprosessi englanninkielisen ylioppilastutkinnon osalta on kesken.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto on hakenut järjestämislupaa englanninkieliselle koulutukselle. 1.1.2019 alkaen englanninkielisen koulutuksen järjestämislupa myönnettiin matkailualan perustutkintoon, media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoon sekä ravintola- ja cateringalan perustutkintoon.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on käynnistetty englanninkielinen matkailualan perustutkinkoulutus. Koulutus on jatkuvassa haussa, mikä mahdollistaa joustavan koulutuksessa aloittamisen. Koulutustarvetta ja hakijoiden määrää seurataan osana normaalia hakeutumisvaiheen raportointia.

7.1. Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa, että erityisopettajien määrä vastaa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvavaa määrää, esimerkiksi tukemalla opettajien jatko- tai täydennyskoulutusta erityisopettajiksi.

Lukuvuonna 2018-2019 suomenkielisessä perusopetuksessa toimii 328 erityisluokanopettajaa ja 232 erityisopettajaa. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa toimii 18 erityisluokanopettajaa ja 22 erityisopettajaa. Kaupunginhallitukselle on esitetty perustettavaksi suomenkieliseen perusopetukseen 20 uutta erityisluokanopettajan virkaa ja 20 erityisopet-

tajan virkaa. Ruotsinkieliseen perusopetukseen on esitetty perustettavaksi 2 uutta erityisopettajan virkaa.

Toimiala esittää tarpeen mukaan perustettavaksi uusia erityisluokanopettajan ja erityisopettajan virkoja. Opettajistotilanteen vakiinnuttamiseksi opettajia palkataan ensi sijassa virkoihin tuntiopettajuuksien sijaan.

Toimiala on tukenut palveluksessa olevien opettajien pätevöitymistä erityisluokanopettajaksi maksamalla enintään neljän kuukauden ajalta täydet palkkaedut. Tämä on helpottanut kelpoisten erityisluokanopettajien saatavuutta, mutta heistä on edelleen pulaa. Toimiala tulee tehostamaan kouluttautumismahdollisuuksista tiedottamista seuraavien erityisopettajaopintojen hakuvaiheessa. Erityisopettajien kelpoisuus- ja saatavuustilanne on parempi kuin erityisluokanopettajien.

Erityisopetuksen tehtäviä on markkinoitu oppilaitoksissa ja kaupungin peruskouluihin on palkattu erityisopettajaopiskelijoita suorittamaan korkeakouluharjoittelua.

Kelpoisten opettajien saatavuuden edistämiseksi erityisluokanopettajien ja erityisopettajien tehtäväkohtaisia palkkoja on korotettu paikallisella järjestelyerällä.

Ruotsinkielisen perusopetuksen erityisenä haasteena on pula pätevistä luokanopettajista. Laaja opettajien jatko- ja täydennyskoulutus voisi aiheuttaa rekrytointipulaa luokanopettajissa. Ensisijaisena ratkaisuna ruotsinkielisten opettajien ja erityisopettajien saatavuuteen on Helsingissä tapahtuvan ruotsinkielisen opettajankoulutuksen kehittäminen ja laajentaminen. Toimiala tekee tiiviistä yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa ja vie aktiivisesti ajantasaista tietoa ruotsinkielisen opetushenkilöstön saatavuudesta opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Koko henkilöstön erityisopetuksen osaamista on lisätty monipuolisella täydennyskoulutuksella, jota tullaan myös jatkossa järjestämään. Lisäksi erilaisten kehittämishankkeiden kautta on lisätty henkilöstön osaamista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää, miten positiivisen diskriminaation määrärahojen jaossa voidaan ottaa huomioon oppilaiden tarvitsema tehostettu ja erityinen tuki.

Perusopetuksen rahoitusjärjestelmän mukaan yleisopetuksen oppilaat tuovat oppilaskohtaisen hinnan koululle. Erityisoppilaat (integraatiossa olevat ja luokkamuotoiset oppilaat) tuovat oppialaskohtaisen hinnan lisäksi kouluihin lisää (n. 3000 euroa/oppilas) määrärahaa. Tämä koskee kaikkia kouluja.

Positiivisen diskriminaation/ myönteisen erityiskohtelun määrärahaa jaetaan neljän indikaattorin mukaan, jotka ovat:

- ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien aikuisten prosenttiosuus,
- keskimääräinen vuositulo asukasta kohden,
- vieraskielisten oppilaiden prosenttiosuus ja
- koulun oppilastase oppilaaksiottoalueella.

Koska erityisoppilaat huomioidaan jo koulujen perusrahoituksessa, ei heitä ole huomioitu positiivisen diskriminaation/ myönteisen erityiskohtelun määrärahassa.

Opetuslautakunta päätti 16.5.2017 peruskoulujen rahoitusperiaatteiden uudistamisesta. Samalla päätettiin, että rahoitusperiaatteiden toimivuus arvioidaan ja mahdolliset tarkistustarpeet tuodaan lautakunnan päätettäväksi vuoden 2019 lopulla. Tämän yhteydessä päivitetään positiivisen diskriminaation / myönteisen erityiskohtelun määrärahojen jakamisen kriteerit sekä selvitetään miten tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden määrä voitaisiin ottaa huomioon kriteereissä.

7.2 Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.

Opetuslautakunta päätti 1.3.2016 lukioiden positiivisen diskriminaation määrärahasta. Jakoperusteena on lukioiden maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden suhteellinen määrä sekä peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo. Positiivisen diskriminaation / myönteisen erityiskohtelun määrärahaa on myönnetty kolmelle lukiolle.

Lisäksi suomenkieliseen lukiokoulutukseen on lisätty viisi uutta opinto-ohjaajaa syksystä 2019 alkaen. Virat on kohdennettu eniten tukitoimia ja opiskelun ohjausta tarvitseviin lukioihin.

Opiskelun tukea vahvistaa myös erityisopettajaresurssin lisäys. Jokaisessa lukiossa tulee olemaan oma erityisopettaja syksystä 2019 alkaen. Aikaisemmin yksi erityisopettaja saattoi vastata useamman lukion erityisopetuksesta.

8.1. Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä oppilas- ja opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan vuonna 2014. Tämän yhteydessä koulun psykologipalvelut vähenivät jonkin verran perusopetuksessa, mutta niitä lisättiin huomattavasti toisella asteella.

Vuoden 2018 alussa perusopetukseen palkattiin viisi uutta koulupsykologia positiivisen diskriminaation/ myönteisen erityiskohtelun määrärahoilla. Lisäksi vuoden 2019 alussa palkattiin neljä esiopetuksen koulupsykologia. Nykyisen psykologimitoituksen avulla pystytään hoitamaan psykologipalvelut tyydyttävän hyvin siinä laajuudessa, mitä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määritellään. Alueelliset erot psykologipalvelujen tarpeessa ovat kuitenkin suuria perusopetuksessa ja toisella asteella.

Psykologipalvelut kouluissa ja oppilaitoksissa ovat oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen palveluja oppimisen ja opiskelun tukemiseksi. Psykologien tulisi lain mukaan olla keskeisesti mukana ennalta ehkäisevässä työssä koko koulun hyödyksi. Psykologipalveluihin kohdistuu paineita aiempaa hoidollisempaan lähestymistapaan esimerkiksi erikoissairaanhoidon taholta. Tämä muuttaisi toimenkuvaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain hengen vastaiseksi.

Mielenterveyspalvelujen toimivuus on pirstaleinen kokonaisuus, jonka saaminen paremmin toimivaksi edellyttää uudenlaisia yhteistyörakenteita. Tähän vastaa myös osaltaan Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden johtamisrakenne, jonka Hyvinvointisuunnitelman yhtenä keskeisenä teemana on mielenterveyspalvelujen kehittäminen.

8.4 Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa järjestää potentiaalisille tuottajille tarvittaessa mahdollisuus tutustua palveluun etukäteen siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on ruoka-, siivous- ja käyttäjäpalveluita kilpailuttaessa velvoittanut tarjouskilpailusta kiinnostuneita palveluntuottajia tutustumaan kohteisiin ennen tarjouksensa jättämistä. Tutustumisella on haluttu varmistaa, että palveluntuottajat tietävät, mitä kohteesta ovat tekemässä tarjousta ja miten kohteen erityispiirteet vaikuttavat tarjottavan palvelun sisältöön.

Vuoden 2018 tarjouspyynnössä asia ohjeistettiin seuraavasti:

”Kilpailutettavat kohteet esitellään palveluntarjoajille ajalla 4.6. - 15.6. 2018 oheisen aikataulun mukaisesti. Tarjouksen jättäminen edellyttää kohteisiin tutustumista.”

Lisäksi tiedotettiin, että:

- tarjoajan edustajan tulee olla paikalla tutustumiskierroksen aloitusajankohtana ja osallistua kohde-esittelyyn sen keston ajan
- tarjouksen jättäminen edellyttää kohteeseen tutustumista
- kohteen esittelyyn osallistuvien tulee kirjata tietonsa osallistujaluetteloon
- kiinteistöjen pohjakuvat jaetaan esittelyssä ja palveluntuottajia pyydettiin huolehtimaan pohjakuviin tehtävistä tarkennuksista.

Esittelijän perustelut

Tarkastuslautakunta hyväksyi 9.4.2019 vuoden 2018 arviointikertomuksen ja pyytää 22.5.2019 mennessä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa kertomuksen kohdista 6.1, 7.1, 7.2, 8.1 ja 8.4.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Anna Lyra-Katz, erityissuunnittelija, puhelin: 310 86706
anna.lyra-katz(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2018
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 09.04.2019 § 34

Tarkastuslautakunta 02.04.2019 § 30

Tarkastuslautakunta 08.05.2018 § 42